

France Šušteršič

DOŽIVELI SMO JUBILEJNO VETERANSKO EKSKURZIJO

V nepretrganem nizu veteranskih ekskurzij v Najdeno jamo je bila letošnja (2019) že štirideseta. Zadnje čase so že tako utečene, da se nam zdi, kot da so od vedno. Vsako leto se zadnje soboto v maju pred Najdeno jamo in seveda tudi v njej zberejo tako rekoč vse generacije Članov. Veteranske ekskurzije so postale del rednih društvenih manifestacij in gotovo bi želeli, da tako tudi ostane. V zadnjih letih so se petdesetletnice, tako ali drugače povezane z Najdeno jamo, vrstile v že kar utrujajočem zaporedju. Da pa jih je bilo sploh mogoče praznovati, so v opazni meri doprinesle tudi veteranske ekskurzije, ki se niso spočele čisto same od sebe. Da to razumemo, moramo poseči krepko nazaj.

Druga svetovna vojna je društvo prizadela pač toliko, kolikor vsaka vojna zavre sorodne aktivnosti. Ko se je končala, si je društvo kar hitro opomoglo in vse je kazalo, da večjih kriz nekaj časa ne bo. Pa so se zadeve hitro zasukale. Že spori stari – mladi, odhod Železničarjev, vsebinski razhod med profesionalno speleologijo in športnim jamarstvom ter bolj ali manj »od zgoraj« vsiljen nastanek današnje JZS bi zadostovali za hude pretrese. Udarec prav v korenino pa je društvo dobilo malo pozneje, s IV. mednarodnim speleološkim kongresom. Generacije terensko že manj aktivnih starejših jamarjev, ki bi v naslednjih letih mlajšim dajale neko organizacijsko za-

ledje, so se za nekaj mesecev prenapele. Ko pa je bilo vse mimo, so se člani razpršili po drugih dejavnostih, ki so bile bližje njihovim življenjskim stilom in interesom. Leto po zaključku kongresa je društvo objektivno zapustilo (formalno sicer v glavnem ne) skoraj vse aktivno članstvo. Društvo je naenkrat ostalo brez primerne starostne strukture; nihče pa na to ni niti pomislil.

Ostali smo samo še-na-pol zelenci, ki nas je bolj kot doktrina zanimalo konkretno raziskovanje; težišče je seveda ostalo v Najdeni jami. V naslednjih letih smo – ne samo v njej, pretežno pa vendar – odkrivali ne le neznano podzemlje, temveč tudi sodobnejše poglede na svoje podtalno rovarjenje. Znašli smo se bolje, kot bi bilo pričakovati, in sledila je dotlej najuspešnejša izmed društvenih zlatih dob. Najdena jama je kot zibelka pozitivnega dogajanja postala nekakšen simbol obnovljene društvene moči in rezultatov, ki so iz tega sledili.

Povprečen jamar vse od sebe lahko daje pet ali šest let, potem pa ne gre več. Energija, od katere je društvo še pred par leti kar pokalo, se je na začetku 70-ih let pretekega stoletja nekako razgubila. Generacija, ki se je kalila v Najdeni jami in »posegla po zvezdah«, se je neustavljivo razhajala. Brez preprirov in zamer – le v življenju so postale pomembnejše druge stvari. Kljub veli-

kim naporom posameznikov se mlajši člani nekako niso mogli organizirati, da bi obdržali tempo. Vprašanja, kako ohraniti nivo in motivacijo, so postala že kar del vsakdanjika. Pri tistih, ki s(m)o se sploh ukvarjali s pešajočim delovanjem društva, je samo od sebe zavladalo nekakšno verjetje, da se je samo treba vrniti k viru, pa bo se bodo zlata leta vrnila in vse bo spet v redu.

Ideja, da bi se »stari člani« spet dobili v Najdeni jami, je bila na dlani. Udejanjil jo je Matjaž Puc, ki je pod »pretvezo« desetletnice jeseni 1973 organiziral prvo veteransko ekskurzijo. Da bi bila primerena čim več članom – tudi iz generacij, ki so objektivno že odšle – je potekala v dveh skupinah. Bolj *gajstne* je Matjaž povedel skozi glavne rove Najdene jame, z bolj *zahojenimi* pa sem podpisani France obredel zanimive lokacije po Lanskem vrhu. Končali smo pred Najdeno jamo, kjer smo pomagali jamski skupini pri razopremljanju, potem pa smo se razšli. Še pred par leti bi se akcija končala v Najlepši hiši, ki po odhodu Samotorčanovih (prejšnji lastniki) žal ni več bila to kot nekoč. Uspeh akcije je bil precej dvorezen – »stari« smo bili veseli, da smo spet skupaj, »mladih« pa itak ni bilo blizu. Za petnajstletnico (Najdena jama, 1978) je Matjaž ponovno organiziral nekaj podobnega. Program je obsegal samo jamski del, udeležencev pa je

Levo: pred vhomom v Najdeno jamo, 2002. Desno: šampanjec, 2003. Arhiv Metoda Di Batiste.

bilo za dobrega pol ducata veter-
ranov trdega jedra.

Leta 1980, ob sedemdeseti
obletnici društva, je idejo povzel
tedanji predsednik Rado Smer-
du. Tokrat smo se bolje pripravili.
Da bi bili čim bližje društvene-
mu rojstnemu dnevu, smo akcijo
planirali na zadnjo soboto v ma-
ju. Spet smo imeli podzemsko in
površinsko skupino. Prvo sem
vodil jaz in skupaj nas je bilo za
slab ducat. Nekaj »starih« in
malo več »mladih«. Kar dobro smo se
pobirali. Do kakšnega globljega stika, ki
bi nas povezal, pa ni prišlo.

Površinsko skupino je vodil Tomaž Pla-
nina. Pripravili smo tudi tipkan vodič, saj
smo vabilo objavili tudi v Jamarskih
novicah v Delu. Upali smo, da bo eks-
kurzija pritegnila kakega novega člana;
predvsem takega, ki bi morda znal po-
prijeti pri organizaciji. Nekaj opazoval-
cev je res prišlo, a jih zadeva dalje od
izleta na naš lepi kras ni zanimala. Svo-
je je povedala tretja skupina, ki se je
izoblikovala sama od sebe. Obsedela je
pred Najlepšo hišo in predvsem razisko-
vala vsebino pivskih steklenic. Za večer
smo planirali člansko srečanje s čim več
udeleženci; ker smo se bali dežja, kar
pod obokom vhoda v Mačkovicu. Ob
pravem času se je pojavil Putik (oz.
njegov impersonator Matjaž Puc) in
spregovoril nekaj spodbudnih besed. Če
gledam od daleč, svojega neposredne-
ga cilja akcija ni dosegla. Kriza v druš-
tvu se je nadaljevala še nekaj let.

Ni pa izostal daljnoročni učinek. Nasled-
nje leto smo akcijo ponovili. Bilo nas je
za dober ducat. Najlepša hiša je bila
zaprta in po akciji smo malo počlanili v
Logatcu pri Korenčanu. A odtlej se nit ni
več pretrgala in veteranske ekskurzije
se brez prekinitve vrstijo vse do danes.
Do konca 80-h let sicer ni zares steklo
in je vse skupaj kazalo bolj žalostno. Je
pa tedaj nastala maršruta, ki ji danes
pravimo *klasika*, kajpak s šampanjcem
pri Hansovem K. Včasih je več kot naših
članov bilo gostov iz Speleo-kampa, ki
niso hoteli izpustiti možnosti, da si jamo
pošteno ogledajo in o njej izvejo še kaj
več.

Odkritja v nadaljevanju Modrcovega
rova so rodila novo generacijo vetera-

Druženje, 2008. Arhiv Metoda Di Batiste

nov Najdene jame. Proti koncu 90-ih let
je število udeležencev veteranske eks-
kurzije pričelo naraščati in vse bolj so se
priklapljale mlajše generacije. Parkrat je
v jamo šlo skoraj 50 ljudi. Da bi kdo
pomotoma ne ostal v jami, smo uvedli
tudi vpisno knjigo. O večerni splošni
zabavi, v kateri se lahko najde vsakdo,
ki ima vsaj malo Članskega gena, ne
bom niti govoril; kdaj pa kdaj se zbere
skoraj sto članov in prijateljev. Protokol
se danes zdi že večer. Ob dvajsetletnici
je Metod (Di Batista) posnel prijeten

filmček, ki se vrti ob zvočni kulisi
Limbo Putika.

Menim, da je veteranska ekskur-
zija, ki danes seveda ni samo
veteranska, postala ena osred-
njih osi društvene enotnosti. Po
eni strani je to posledica zdrave
starostne piramide, ki se je v pol
stoletja spet vzpostavila v druš-
tvu. Prepričan pa sem, da velja
tudi povratni učinek. Veteranske
ekskurzije pripomorejo, da se
piramida ohranja in dograjuje. S
tem je cilj dosežen – da ne govorimo
tudi o vsem lepem, kar prinaša Člansko
druženje na članskem vrhu.

Člansko! |

Tudi lani smo se obvezno ustavili ob Hansovem kapniku. Arhiv Metoda Di Batiste